

“ТӨРИЙН АЛБАН ХААГЧ”-ИЙН ИМИЖ БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ҮЙЛ ЯВЦАД ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГСЛИЙН НӨЛӨӨ

У.БАТЦЭРЭН

*ШУА-ийн Философийн хүрээлэн, Улс төр судлалын салбарын эрдэм шинжилгээний ажилтан,
Улс төр судлалын тэнхимийн докторант*

Товч агуулга: 1990-ээд оны сүүлээр телевиз, радио, сэтгүүл зэрэг хэвлэл мэдээлийн хэрэгслийг ашиглан улс төрчид болон төрийн албан хаагчид өөрийн имижээ бүрдүүлж байсан бол өнөө үед интернэт орчинг илүүтэй ашиглаж байна. Учир нь цахим орчинг хэвлэл мэдээллийн нэгэн хэрэгсэл хэмээн үзэх хандлага бий болсон цагт төрийн албан хаагчийн имижийг бүрдүүлэхэд хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн үүрэг маш чухал юм. Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр цацагдаж буй нийтлэл, нэвтрүүлэг, зурагт хуудас зэргийн чанар, ерөнхий чиг хандлага нь олон нийтэд хэрхэн хүрч байгаа болон нийгмийн шаардлагад хэрхэн нийцэж байгаагаар төрийн албан хаагчийн имиж нь тодорхойлогдох боломжтой юм. Өнөө үеийн төрийн албан хаагчийн имиж нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн анхаарлын төвд байдаг нийгмийн үзэгдэл юм.

Түлхүүр үг: Төрийн албан хаагч, удирдлага, олон нийт, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, сонин, сэтгүүл, сэтгүүлч, имиж, улс төрийн имиж, имиж бүрдүүлэлт, ёс зүй.

Abstract: In the latest of the 90s politicians and public servants who formed their own image through the press and media such including with TV, radio and journals or magazines, in the nowadays, they have been using internet based communication environment in forming their imageology and status behaviour. However, the state-of-the-nature of cyberia is performed by the most preferable trends in the forming imageology of public servants, which is the major tools of the press and media for their performance. The imageology of public servants should be defined by the two types of determinations such as tolerances and outreach to the public and and social demands in the general tendency and its quality of posters, broadcasting and publication and further performance of imageology of public servants. Contemporary image of public servants is the major attention to the press and media which is performing the main part of the social appearances.

Төрийн албан хаагчийн имиж бүрдүүлэлтийн асуудлыг авч үзэх тохиолдолд “имиж” хэмээх ойлголтын учир холбогдлыг тайлбарлахад зүй ёсоор хүргэдэг. “Имиж” гэдэг нь (*латинаар image, оросоор имидж*) шинж төрх, нэр хүнд, төсөөлөл, зураг, орон зай зэрэг олон салаа утга агуулга бүхий ойлголт юм. Монгол Улсын Шинжлэх Ухааны Академийн Хэл зохиолын хүрээлэнгээс эрхлэн гаргасан “*Монгол хэлний дэлгэрэнгүй тайлбар толь*”-д “имиж – хүн, хүний үйл ажиллагааны тухай тодорхой ойлгоц өгөхүйц төсөөллийг илтгэн харуулах цогц дүр, нүүр царай, дүр төрх”²⁶⁹ хэмээн тайлбарласан байна. Доктор Ё.Довчин “*Улс төрийн үг хэллэг нэр томъёоны толь*”-д “image – төрх төлөв, дүр, төсөөлөл – имидж, образ, представление”²⁷⁰ хэмээн тайлбарласан байна. Харин английн судлаач Э.Сэмпсон “Таны хувийн имиж бол таны зураг юм. Та имижгүй байж чадахгүй. Та хүссэн ч бай хүсээгүй ч бай таны хүссэнээс үл шалтгаалан бусдад үзүүлэхээр өөрөө сонгож авсан тэр л зүйлийг хүмүүс харж байдаг. Тэр зүйл бол Таны имиж” хэмээн өгүүлсэн байдаг. Эндээс үзвэл төрийн албан хаагчийн дүр төрхийн чухал үзүүлэлт нь имиж болох нь тодорхой байна. Харин тэдний имиж ямар байгаагаас нь хамааран тухайн албан хаагчийн явуулж буй үйл ажиллагаа, ажлын амжилт зэрэг нь тодорхойлогдож болох юм.

Өнөөдөр төрийн албан хаагчийн имижийг бүрдүүлж буй зонхилогч хүчин зүйл, технологи нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл болж байна. XXI дүгээр зуунд хэвлэл мэдээллийн технологи эрчимтэй хөгжиж улмаар аливаа улс орны нийгэм, улс төр, эдийн засгийн хөгжил түүнээс ихээхэн хамааралтай болж буй нь илэрхий мэдрэгдэх боллоо. Үүнтэй холбогдон Монгол улсад хэвлэл мэдээллийн үзэгдэл нь улс төрийн амьдралыг бүхэлд нь болон төрийн үйл ажиллагаа, төрийн албан хаагчдад ихээхэн хүртээмжтэй болж байна.

Өнөө үед хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийг ашиглан имижээ бүрдүүлэх, өсгөх үйл явцыг тусгайлан судалж энэ хүрээнд судалгааны тодорхой аргачилал боловсруулах талаар эрдэмтэн судлаачид болон улс төрчид анхаарах болов.

Төрийн албан хаагчийн имиж бол хэдийгээр мөн чанараараа субъектив чанартай гэсэн ч үнэлгээний суурь хүчин зүйлд тооцогддог. Тэр нь төрийн удирдлагын бүх явцад хамгийн их нөлөө үзүүлдэг Төрийн албан хаагчийн имиж гэдэг нь уг чанартаа: төр – захиргааны байгууллагын ажилтан болсон төрийн албан хаагчийн талаарх олон түмний ухамсарт туссан дүр зураг, төсөөлөл юм.

²⁶⁹ “Монгол хэлний дэлгэрэнгүй тайлбар толь”. II боть. МУ-ын ШУА-ийн Хэл зохиолын хүрээлэн. Ред: Болд Л. нар, УБ., 2008, 773 дахь тал.

²⁷⁰ Довчин Ё. “Улс төрийн үг хэллэг нэр томъёоны толь”. УБ., 2005, 108 дахь тал.

Имиж нь сайн, муу үйл, сайхан, муухай, гоё, гаж, ашигтай, ашиггүйн тухай ёс суртахууны үнэлэмж болон мэдрэмжийг өөртөө агуулдаг. Имиж нь ерөнхий агуулгаараа хүмүүст эерэг дүр төрхийг төрүүлдэг урлаг хэрнээ тодорхой практик үйлдэл дээр нийтээр зөвшөөрөгдсөн хэм хэмжээтэй зөрчилдөх тал байдаг. Ажилтны имиж нь гадаад байдал, ерөнхий дүр төрхөөрөө илрэх ч зарим талаараа түүний оюун ухаан, дотоод сэтгэлээс нь нилээдгүй хамаардаг. Тухайлбал, гадаад байдал гэдэгт хувцаслалт, биеийн хэл, төрх болон бусдын нүдэнд харагдах байдал, ажлын байрны эмх цэгц, эелдэг харьцаа, нүдний харц, дууны өнгө гэх мэт олон зүйлийг дурдаж болох юм. Харин оюун санаа гэдэг нь хэл ярианы эмх цэгц, гаргасан шийдвэр, шийдвэрийн хэрэгжилт, олон түмэнд шууд хүрч буй үйл ажиллагаа зэргээс ихээхэн шалтгаалдаг байна.

Төрийн албан хаагчийн гадаад илрэл бүхэн тэр бүр дотоод мөн чанараа бүрэн тусгаж чаддаггүй. XIV далай ламын өгүүлсэнээс жишээлэн үзвэл: “Хэн нэгэн алдартны аятайхан зүс царайны цаана зохистой зан чанар байгаа эсэхийг бид мэдэж байх шаардлагатай. Бие хүний гадаад хийгээд дотоод байдалд зөрүү байх ёсгүй. Эцсийн эцэст энэ бол нэг л хүн шүү дээ. Харин зөрүүтэй ойлголт түүнд итгэж болохгүй гэдгийн илэрхийлэл болно”²⁷¹ хэмээн нэгэнтээ дүгнэн хэлсэн байдаг.

Төрийн албан хаагчийн имижийг жирийн хүнийхтэй жишиж үзвэл тэрээр зохих эрх мэдэл, хэм хэмжээ, албан тушаал, зэрэг дэв бүхий байдгаараа ялгаатай. Харин түүний имижийг дагаад тэр хэмжээгээр өндөр үүрэг хариуцлага оногддог. Нэг үгээр хэлбэл, төрийн албан хаагчийн имиж нь төрийн албаны нэр хүндийг бүхэлд нь илэрхийлж байна гэсэн үг. Энэ нь төрийн албан хаагч нь зөвхөн өөрийнхөө төлөө төдийгүй бусдын сайн сайхны төлөө ажиллаж амьдардагтай холбоотой. Энэ нь бусдад эерэг, сөрөг ямар нэг байдлаар нөлөө үзүүлэх талтай. Учир нь төрийн албан хаагч хүн ямар ч тохиолдолд хууль дүрэм, хэм хэмжээгээ барьж шудрага ажиллах үүрэгтэй. Энэ нь зарим хүмүүст таалагдах, эс таалагдах нь байдаг. Ер нь бүрэлдэн бий болсон, хайрцаглагдсан имижийг өөрчлөхөд бэрхшээлтэй, эмзэг байдаг төдийгүй түүнээс шууд хамааралтайгаар хүмүүс хоорондын харилцаанд ч сөрөг байдал үүсч болдог. Ингэхээр төрийн албан хаагч бусад хүмүүсийн нэгэн адил ёс суртахуун, шудрага ёсны хэм хэмжээний зарчмыг сахих ёстой. Иймд төрийн албан хаагчийн имиж бүрдүүлэлт, имижийн бүтэц дараах гурван бүрдэл бүхий өвөрмөц талтай байж болох юм. Үүнд:

1. Бие хүн, тухайн төрийн албан хаагчийн өөрийн имиж
2. Өөрөөр нь тодохойлогдох байгууллагын имиж
3. Өөрөөр нь илэрхийлэх нийгэм, соёлын имиж

Имижийн дээрх бүтэц нь цаг хугацааны хувьд төрийн албан хаагчийн бодлого, зорилго, чиглэлтэй нь уялдаг. Иймд төрийн албан хаагчийн имижийг бүрдүүлэх хамгийн үр дүнтэй, ашигтай хэлбэр бол хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл тэр дундаа цахим хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл юм.

Өнөө үед имиж бүрдүүлэхэд зонхилох үүргийг цахим хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл буюу цахим ертөнц, радио, телевиз гүйцэтгэж байна. Эдгээр нь өргөн цар хүрээтэй, шуурхай мэдээлэх боломжтой, харьцангуй хямд төсөр, олон түмэнд хүртээмжтэй, тэдний сонирхлыг цаг тухайд нь тагдаг зэрэг олон талаараа давуу тал онцлогтой. Цахим орчинг хэвлэл мэдээллийн нэгэн төрөл мөн эсэх, эсвэл тэр нь бие даасан нөлөөллийн хэрэгсэл үү? гэх зэргээр өнөө үед маргах нь байдаг. Гэхдээ ямар ч шалгуураар авч үзлээ гэсэн энэ нь хэвлэлийн хэрэгслийн нэгэн төрөл болж таарах байх. Гэхдээ өөрийн онцлог бүхий хэрэгсэл гэдэг нь ойлгомжтой.

Харин хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл болох сонин, сэтгүүл, зурагт хуудас зэрэг нь цахим мэдээллийн хэрэгслээс ялгагдах өөрийн онцлогтой. Өнөөгийн Монгол улсын хэмжээнд цахим ертөнцийн хүрч чадахгүй алс хязгаар газарт зөвхөн шуудангаар хэвлэл хүрч байгаа цагт хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр имижийг бий болгон бүрдүүлэх нь онцгой ач холбогдолтой. Учир нь манай улсын нийт нутаг дэвсгэрийн 80% орчим хувь нь бэлчээрийн тал нутаг буюу 1,564,116 хавтгай дөрвөлжин км юм. Түүнчлэн бид гарт баригдаж өөрийн нүдээр харсан зүйлдээ илүү итгэлтэй байдагтай ч холбоотой юм. Төрийн албан хаагчийн имиж нь өдгөө хамгийн их асуудал дагуулсан хэвлэл мэдээллийн чухал сэдэв болоод байна.

Манай улс 1990 оноос хойш хэвлэл мэдээллийн хувьд харьцангуй чөлөөт улс болсон. Үүнийг дагаад хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь өөрийн орлого, борлуулалтаа нэн тэргүүнд тавин нийгэмд болсон янз бүрийн үймээн шуугиантай материал, нийгмийн сэтгэл хөдлөлийг дэвэргэсэн зүйлсийг ихээр нийтэлж байна. Энэ нь мөн чанартаа төрийн албан хаагчийн имижийн талаарх сөрөг ойлголт, төсөөллийг олон нийтэд илүүтэй харуулж буй хэрэг юм. Сөрөг мэдээлэл, цуу үг болон сонссон зүйлээ магадлалгүйгээр бичих нь олон түмэнд үнэн мэдээлэл хүргэх үүргээ зөрчих төдийгүй, төрийн байгууллагын тодорхой шийдвэрийг үл тоомсорлох улмаар төрийн албан хаагчийн нэр хүндийг гутаах, олон нийтийг үнэн бодит мэдээллээс тусгаарлах зэрэг сөрөг талтай. Иймд сонин, сэтгүүлийн редакцийн зүгээс өөрийн сэтгүүлчдийнхээ улс төрийн үзэл баримтлал, ёс зүй, зан суртахууны талаар цаг ямагт анхаарч байх ёстой болдог. Үүнтэй холбоотойгоор төрийн албан хаагчийн эерэг имижийг хэрхэн бүрдүүлэх гэсэн асуудал гарч ирдэг. Төрийн албан хаагчийн имижийг дараах арга замын дагуу эерэгээр бүрдүүлж болох юм. Үүнд:

- Олон нийтийн хүсэн хүлээсэн мэдээ, мэдээллийн цаг тухайд нь аль нэг талыг өрөөсгөлөөр барилгүй хүргэж байх;
- Төрийн болон, хэвлэл мэдээллийн байгууллага хоорондын уялдаа холбоог сайжруулан, тэдгээрийн хооронд харилцан чөлөөтэй мэдээлэл солилцох боломжийг нэмэгдүүлэх;

²⁷¹ Мөнхбаяр Б. “Имижийн хэрэглээний талаар ойлголт”. нийтлэл, эх сурвалж: http://ulstur-tech.blogspot.com/2010/10/blog-post_9739.html. УБ., 2016.01.11.

- Төрийн албан хаагчдаас хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлээр дамжуулан хэлсэн үг, үгийн давтамж зэрэгт засвар, нэмэлт тайлбар зэргийг хийлгүй олон нийтэд хүргэж байх зэрэг олон ажлыг хийж болох юм.

Өнөөдөр хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь бодит байдлыг байгаагаар нь харуулах төдийгүй, олон нийтийн санаа бодол, түүнчлэн төрийн аппаратын болон төрийн албан хаагчийн харилцааг төлөвшүүлэхэд чухал нөлөөлөлтэй байна. Амьдрал дээр хүмүүс улс төр болон төрийн албан хаагчийн тухай мэдээллийг хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлээр л дамжуулан олж авдаг бөгөөд энэ тохиолдолд тэдний төсөөлөл нь ерөнхийдөө ойролцоо буюу ижил төстэй байх нь түгээмэл байдаг.

Өнөөгийн хэвлэлийн мэдээлэл уншигч олон түмний ухамсарт төрийн албан хаагчийн нийтлэг дүр төрх, имижийн талаар ямар ойлголт өгч байна вэ? Ер нь хэвлэл мэдээлэл, сонин сэтгүүлийн тухайд хүмүүс ямар сэтгэгдэлтэй байдаг талаар манай улсад тэр бүр доривтой судалгаа хийгдээгүй өдий хүрчээ. Гэтэл хоёр хөрш улс маань энэ талаар нилээдгүй судалгаа хийдэг нь нэг талаараа аливаа зүйлийг шинжлэх ухааны гүнзгий үндэстэй авч үзэх нөгөө талаас цаг үеийн нөхцөл байдалдаа дүн шинжилгээ хийж цаашид улам хурдтай хөгжиж боломжийг бүрдүүлж байна. Тухайлбал; Оросын судлаачдын судлаж үзсэнээр төрийн албан хаагчийн имижийг бүрдүүлэхэд хамгийн идэвхтэй нөлөө үзүүлж байгаа нь өдөр тутмын сонин, сэтгүүл байдаг аж. Харин манай улсын хувьд “Өдрийн сонин”, “Зууны мэдээ”, “Өнөөдөр” зэрэг өдөр тутмын сонингууд голчлон төрийн албан хаагчийн талаарх имижийг олон нийтэд таниулахын зэрэгцээ тэдний имижийг тодорхой хэмжээнд бүрдүүлэхэд нөлөө үзүүлж байна. Харин шар сонингууд голцуу имижийг нь саринуулах, хуваах талын сөрөг мэдээ мэдээллийг олон нийтэд голчлон хүргэж байдаг нь харагддаг. Гэхдээ манайд ер нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүдэд имижийн асуудлыг боловсруулж, түүнийг тодорхой шугамаар, тайлбартай, нарийн илэрхийлсэн зүйл тэр бүр байдаггүй. Харин оросын судлаачид дээрх асуудлыг хөндөн дараах зүйлс анхаарлаа хандуулан судлаж үзсэн байна. Үүнд:

- албан үүргээ нэр төртэй биелүүлэхгүй байгаа;
- ашиг сонирхолын сөргөлдөөн;
- хутган үймүүлэх;
- удирдлагын ёс бус байдал;
- хөдөлмөрийн хөлсний шударга биш хуваарилалт;
- албан тушаалд томилох, халахад хууль зөрчих;
- авилга ба хээл хахууль;
- хөдөлмөрийн хүнд муу нөхцөл;
- албан хаагчийн хувийн амьдралын эрхийг үл тоомсорлох;
- ёс суртахууны шаардлагыг сахин биелүүлэхгүй байгаа зэрэгт анхаарлаа хандуулжээ.

Харин хэвлэлийн үнэлэлт, дүгнэлт шударга байна уу гэдэг бол өөр асуудал юм. “Аль ч тохиолдолд төрийн албан хаагчдын 60% нь хэвлэлд хүндэтгэлтэй хандан, мэдээлэлд итгэж, албан хаагчийн дүр төрхийг сонин хэвлэлийн тусламжтайгаар мэдэж болно, бодит байдалд ойрхон очдог хэмээдэг. Зөвхөн 4% нь энэ дүр төрх нь үйл ажиллагааны бодит байдалтай огт тохирдоггүй”²⁷² гэж үзсэн байна.

Төрийн албан хаагчийн имижийг бүрэлдүүлж байгаа олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслийг дараах гурван бүлэгт хуваан үзэж болох юм. Үүнд:

1. Төрийн албан хаагчийн эерэг имиж бий болгодог бүлэг. Үүнд голчлон засгийн эрхийг барьж буй улс төрийн намын харъяалалтай гишүүдийн хувийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл болон төрийн өмчид хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл. Тэдгээрийн мэдээллийнх нь 60% орчим хувь улс төр, эдийн засгийн шинэчлэлийг явуулах үйл хэрэгт гүйцэтгэх засаглалын хийсэн бүтээлч зүйлсийг бодитой гаргах, мэдээллийн эх үүсвэрийн бүрэн сантай байдагаараа бусдаасаа давуу мөн хурдан шуурхай зэрэг онцлог шинж чанартай.
2. Төрийн албан хаагчийн сөрөг имижийг уншигчдад зонхилон мэдээлдэг сонинуудыг авч үзвэл ихэвчлэн шар сонин болон сөрөг хүчнийг дэмчигч хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүд юм. Эдгээрт гол төлөв шүүмжлэлийн шинжтэй материалууд гардаг агаад заримдаа ч сэтгүүл зүйн хэм хэмжээ болон нийтийн ёс зүйг зөрчдөг ажээ. Хэрүүл, шуугиан тарьсан мэдээлэл нь төрийн томоохон түшмэдийн нэр хүндийг унагах хэрэгсэл болдог бөгөөд эерэг зүйлээсээ ч илүү хүчтэй үйлчилдэг байна.
3. Төрийн албан хаагчийн төвийг сахисан имиж бий болгодог бүлэг. Эдгээр хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь тэдний дүр төрх буюу имижийг нь нэгэн хэвийн байдлаар, нэг их сэтгэл татахуйц бишээр илэрхийлдэг байна.

Энэ бүхнээс эцэст нь дүгнэн үзвэл олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр төрийн албан хаагчийн эерэг болон сөрөг имижийг бүрдүүлэн, төлөвшүүлэх үйл явц тэдний өөрсдөөс нь голлон шалтгаалдаг гэж хэлж болно.

²⁷² “Средства массовой информации и образ гражданских служащих”. Социологические исследования. Красный: И.Д.Лаптев, Т.С.Иларионова. М., 1998. С. 78.

Манай улсын хувьд төрийн албан хаагчийн имиж бүрдүүлэлтийн үндсэн хэсэг болох тэдний ажил мэргэжлийн үйл ажиллагаа, өдөр тутмын амьдралын хэв маяг зэрэг нь улс төрчид болон дарга, удирдлага нарынх нь имижд үргэлж дарагдан улмаар олон нийтэд танигдахаар ил гарч чаддаггүй байна. Өөрөөр хэлбэл, энэ нь төрийн байгууллагын жирийн нэгэн албан хаагчийн тухай материал олон нийтэд төдийлөн сонирхолтой бус төдийгүй тэд өөрсдөө зарим тохиолдолд эерэгээр бичүүлэхээсээ санаа зовдогтой холбоотой байж болох юм. Харин тэдний нэр хүнд, имижийг дарга нар нь шууд тогтоодог үзэгдэл манай улсад цөөнгүй. Үүний уршгаар ажил үүргээ гүйцэтгэж явсан төрийн албан хаагч гэмгүй байж гэмтэн болж хувирах нь бий. Үүнээс гадна өөрсдөө хэвлэлтэй харилцах урлагийг төдийлөн эзэмшээгүй болохоор сонины өгүүлэл буюу телевизийн сурвалжлагийн баатар болохыг төдийлөн хүсдэггүйтэй бас холбоотой.

Харин төрийн албан хаагчийн хувьд албан тушаал ахих, имижээ өсгөн нэмэгдүүлэх нь зайлшгүй чухал юм. Иймд төрийн албан хаагчийн ёс зүйн хэм хэмжээг олон нийтэд ойлгуулах, тэдгээрийг сахин биелүүлэх, нөгөө талаас хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь тэдний талаарх эерэг имижийг олон нийтэд хүргэхэд ухамсартайгаар нөлөөлөн оролцох нь чухал байна.

НОМ ЗҮЙ

1. Батцэрэн У. “Улс төрийн имиж бүрдүүлэлт ба манипуляци”. УБ., 2006.
2. Вандангомбо Р. “Төрийн албаны ёс зүй”. УБ., 2007.
3. Довчин Ё. “Улс төрийн үг хэллэг нэр томъёоны толь”. УБ., 2005.
4. Дэмбэрэл Д. “Ёс зүйт төр”. УБ., 2011.
5. “Монгол хэлний дэлгэрэнгүй тайлбар толь”. II боть. МУ-ын ШУА-ийн Хэл зохиолын хүрээлэн. Ред: Болд Л. нар, УБ., 2008.
6. “Средства массовой информации и образ гражданских служащих”. Социологические исследования. Красный: И.Д.Лаптев, Т.С.Иларионова. М., 1998.

Цахим хуудас

1. <https://prezi.com/>
2. <http://ulstur-tech.blogspot.com/>
3. <http://www.csc.gov.mn/>
4. <http://www.legalinfo.mn/>

“ПОЛИТОЛОГИ” МЭРГЭЖЛИЙН СЭТГҮҮЛД ХЭВЛЭГДЭХ ӨГҮҮЛЭЛД ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА

Нэг. Агуулгын шаардлага:

1. Өгүүлэл нь өмнө нь хэвлэгдэж байгаагүй, сүүлийн үеийн судалгааны ажлын бодит үр дүнг тусгасан эрдэм шинжилгээний бүтээл байна.
2. Авч үзэж буй сэдвийн хүрээнд асуудлыг шийдвэрлэх зохистой шийдлийг санал болгож, шинэлэг дүгнэлт, санаа дэвшүүлсэн судалгаа, танин мэдэхүйн ач холбогдолтой байна.
3. Гадаад дотоодын нэр хүнд бүхий эрдэмтэн судлаачдын ном бүтээлээс өргөн ашиглаж, харьцуулан шинжилж, ишлэл авсан байна.
4. Ашигласан ном, зохиол, бүтээл, эх сурвалжын жагсаалт гаргасан байна.
5. Сэтгүүлд хэвлэгдэх өгүүлэл шаардлага хангасан эсэх талаар сэтгүүлийн зөвлөлийн гишүүн уншиж, танилцаж, дүгнэлт гаргана. Дүгнэлтийг үндэслэн зөвлөлийн гишүүдийн саналаар тухайн өгүүллийг сэтгүүлд хэвлэнэ.
6. Шаардлага хангаагүй гэж үзсэн тохиолдолд өгүүллийг редакцийн дүгнэлтийн хамт зохиогчид буцаана.
7. Жич: Агуулга, хэлбэрийн шаардлагыг заавал хангасан байх шаардлагатай.

Хоёр. Хэлбэрийн шаардлага:

1. Өгүүлийн бүтэц:

Өгүүлэл нь дараахь ерөнхий бүтэцтэй байна.

а/ Зохиогч /зохиогчид/, Зохиогчийн албан тушаал, Гарчиг

- Түлхүүр үгс
- Товч тайлбар
- Үндсэн хэсэг
- Дүгнэлт
- Хураангуй /Гадаад хэлээр/

Формат:

- Зохиогчийн нэрийг шинэ мөрнөөс эхлэн баруун зах руу шахаж, налуу үсгээр бичнэ. Олон зохиогчтой бол зохиогч нэг бүрийн ард дугаар /1/ тавина. Зохиогчийн нэрийн доор, шинэ мөрнөөс дугаараа /1/ тавьж араас нь зохиогч болгоны зөвхөн байгууллагын нэрийг мөр тус бүрд бичнэ. Үсгийн хэмжээ 10pt байна.
- Гарчиг нь зохиогчийн нэрнээс доош 2 мөрний зайтайгаар өгүүллийн бичвэрийн төвд /Center/ байрлуулж, үсгийн хэмжээг 12pt, том үсгээр, тод хараар /Bold/ бичнэ.
- Товч агуулга нь өгүүллийн гол утгыг 200 үгнээс илүүгүй үгэнд багтаасан байх ба үндсэн хэсгээс ялгарах байдлаар, налуу үсгээр, 12pt хэмжээгээр бичигдсэн байна.
- Өгүүлэл нь Microsoft Word 97 болон сүүлийн хувилбар дээр бичгийн цаасны /A4/ босоо форматтай, үсгийн фонд нь Times New Roman, үсгийн хэмжээ 12pt, мөр хоорондын зай нь хэвийн /Single/, нэг баганад, бичвэрийн 2 тал нь тэгш /Justify/ байхаар бичигдсэн байна.

Хэл: Сэтгүүлд хэвлэгдэх өгүүлэл нь монгол, англи хэл дээр байж болно. Өгүүллийн товч агуулгыг 200-аас илүүгүй үгэнд багтаана. Үндсэн бичвэр нь монгол хэл дээр бол хураангуйг англи хэл дээр, харин үндсэн бичвэр англи хэл дээр бол хураангуйг монгол хэл дээр бичнэ.

- Өгүүллийн нийт хэмжээ 8-иас доошгүй хуудас байна.
- Өгүүлэлд багтсан зураг, график, схем, диаграмм зэрэг үзүүлбэр тус бүр нь уншигчдад ойлгомжтой байхаас гадна нэр, тайлбар, дугаар нь тодорхой байна.

(Footnotes)

1. Сайрус Бенсон, Викториа Орловски, Олон улсын хөрөнгө оруулалтын гэрэний арбитр, АНУ-ын Олон улсын хөгжлийн агентлаг, 2015 он
2. Гадаад харилцааны яам
3. <http://www.mta.mn/document/list?&type=6&page=2>
4. <http://www.nso.mn/content/235#.VIVmu3YrLIU>
5. <http://www.ubbirj.ub.gov.mn/images/doc/ndsss.pdf>